

III. évfolyam, 99. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK ==

1907 szept. 4, szerda

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Vegyük hasznát!

A Határőr részére írta: Kalmár Antal.

Ugy van, vegyük hasznát a horvát perfidiának és az oláhok előrenyomulásának. A horvátokkal szemben az állami élet minden megnyilatkozásában éreztetheti hatalmát a kormány, s bár mennyi lovat is ad alájuk a horvát egyezségi törvény: A törvény alapján állva mégis játszva le lehet törni a horvát szarvakat — csak akarni kell. Szinte úgy kell velük elbánni, amint egykor Bánffy Dezső bánt el a fumeiekkal, akik a finnei kérdés megoldását sürgették. Micsoda fumei kérdés? pattant föl Bánffy — én ismerem keleti kérdést, német-francia kérdést, orosz-angol kérdést, ismerem talán még magyar-osztrák kérdést is, — de fumei kérdést nem ismerem. Am ha uraságtok mégis fumei kérdést emlegetnek: hát azt is megoldhatom, még pedig igen gyorsan. Az önök piacán jobbra is felállítatok egy üteg ágyut, balra is feiallítottok egy üteg ágyut, és egy óra alatt úgy szét lövtem az egész Fiumét, hogy kő-kövnön nem marad. Tehetem, mert én építtetem, azaz Magyarországot.

A deputáció rémülten szaladt haza Fiuméba, s ha nem is ágyuval, de a magyar államhatalom öklével ráncba is szedte a fumeieket. Fiumétől egyszerűen elvette az autonómiát, elesapta a pódesztát, a magisztrátust, feloszlatta a reprezentanzát, s kormánybiztost ültetett a város nyakára, aki aztán ur volt, és parancsolt Fiumének.

A fumeiek pedig behuzták a farkukat. Így kellene elbánni a horvátokkal

is, és ebben az az érdekes, hogy volna is ereje hozzá a magyar végrehajtó hatalomnak, csak — ismételjük — akarni kellene!

Hát az oláhokkal hogy vagyunk és hogy leszünk? Itt is csak óbégatni tudunk, és én mondhatom, hogy különösen megütközöm a belényesi választás fölött való óbégatáson. Mert nem óbégatni kell itt, hanem számolni a helyzettel. Elvégre is aki oláh, az oláh, s ott, ahol többségben vannak, mint a belényesi választó kerületben, arról még a Jézus Krisztus se tehet. Ha pedig egyszer a nemzetiségi szenvedély fölébred: ott hasztalan minden szó és papolás, az oláh az ő szentjét fogja követni. Ezen nem is kell valami nagyon megbontrákozni, hanem a botránkoztató az, hogy a magyar államhatalom az ő hatalmi erejét nemcsak a nyers erőben, de még sem a gazdaságban, sem a demokratikus kulturában nem érezteti, — holott játszva éreztetheti — csak akarni kellene.

De ha már a gazdasági és a kulturális felsőbbtség terén magára is vessen a magyar nemzet: iparkodjunk reális eredményeket elérni ott, ahol elérhető. Az általános szavazati jog behozatalával, és a népparlament megszínálásával a választó kerületeket akképen kell megmecsínálni, kikerekíteni, hogy a magyarság supremációja lehetőleg mindenütt érvényesüljön. Bereg vármegyétől Zala vármegyéig a Tisza-Duna ölébe, a magyarság fészkebe be lehet szorítani háromszázötven kerületet, ahol már nem választható meg csak magyar. Am ha az új törvény alapján a meghárom-

szorozódott választók számával szaporodik a kerületek száma is, akkor be lehet szorítani 400—420 magyar képviselőt. Nemzetiségi kerület maradna legfeljebb hatvan, amely okos politikával könnyen megfelelezhető. A javithatatlan nemzetiségi kerületeket sorsukra kell hagyni, mert attól baj nem származhatik, ha négyszázötven magyar közé be fog jönni harminc nemzetiségi képviselő. Ezek csak fészkelődhetnek a magyar parlamentben, de ott hazarülő vásárt nem csaphatnak.

Vegyük hát hasznát a belényesi választásnak. *Az oláhokkal való küzdelmet bizonyos, előre megszabott térére kell szorítani, és a magyar mondátumok imponáló többségét kell biztosítani.* És ez könnyen el is érhető, mert ha a szavazás községenként történik: akkor a kerületek beosztását a nemzeti és politikai szempontoknak kell megszabni, — és úgy ezen a téren, valamint a kerületek nagyságának a megállapításában, a mai magyar parlament többségét senki sem korlátozhatja.

A magyar állameszme elleni gyűlölet talán soha még ily rendszeresen nem lobogott föl az oláhságban, illetve annak csak értelmiségében, mint a legutóbbi időkben. Ahol tehát úgy szólván számbavehető ok nélkül ennyi perfidiát tapasztal az ember; ott a jog mellett még csak az a gyarló emberi szempont vezetheti a magyarságot, hogy: aki bírja — az marja! Ez az emberi gyarlóság egyúttal kivétel nélkül minden állam konszolidált szuverenitását is alkotja. Itt az állam maga a magyar nemzet, s az a népfaj, amely a *saját anyanyelvének*

Boldog családi kör.

— A Határőr eredeti tárcája. —

Írta: Benda Jenő.

Találkoztam egy asszonnyal, akit régen, régen ismertem. Akkor, régen kacagós kedvű, piros arcú leány volt, ragyogó szemű és nagyon hamis. Most pedig fehér arcú, komoly asszony volt, dióbarna szemében szelid szomorúság. Ürvendett, hogy látott, mert az arcom egy csomó csillogó ifjúkori emléket ébresztett fel benne. Csacsí bohóságokat, apró bizalmaskodásokat, édes ábrándozásokat, aminek mint ifju, jókedvű legényén is részese voltam. Akkor mohón szomjaztuk még, ő is én is a boldogságot és hittük erősen, hogy föl is találjuk. A gyermekszoba küszöbén álltunk mindakettlen. Mögöttünk az alig abbahagyott, szétszórt játékok, előttünk pedig derűs napsütés. Hittük, hogy örömök és ismeretlen, nagy és szent gyönyörűségek várnak bennünket odalenn a völgyben, ahova leereszkedünk. Szívárvány színű fátyolok csüngtek a szemünk előtt — az ifjuság boldog privilégiuma ez — s ezen a fátyolon keresztül csillogó mozaikképe futott össze min-

den, amit láttunk. élelteljes, ragyogó, buja színekkel. Akkor még nem tudtuk, hogy a szívárványszínű fátyol tesz mindent ilyen gyönyörűvé s hogy a valóság egészen más! Engem azóta sok keserű lecke órán keresztül kinevelt, kioktatott az élet. Nagyon hosszú idő óta nem láttam a szívárvány-színeket. Poros, szürke pókhálók nedves rosszakarattal ülnek a látásomon. És amint lejjebb, lejjebb szállok a völgybe, egyre erősebben sűrűsödik össze körülöttem a borus alkonyati homály. Nagyon rossz ez! De most nem rólam van szó, hanem a halvány arcú, komoly tekintetű asszonyról, aki, mikor még közünk volt egymáshoz, ragyogó szemű, piros arcú, leány volt. Érdekelte, hogy vele kegyesebben bánt-e az élet?

— Azóta férjhez mentem! — mondja csendesen az asszony.

— És boldog? — kérdeztem.

Az asszony szomorúan mosolygott:

— Boldog? Mit nevez maga, barátom, boldogságnak? Az uram végtelen jó, becsületes ember, aki minden vágyamat, minden gondolatomat ellesi. Komoly, megfontolt férfiú, tul a fiatalok bohóságain. Mellette biztosan, mint a

nyil egyenes színeken fut le az életem. Gondok aggodalmak nem bántanak. Egyik napon éppen olyan nyugodt, harmonikus, mint a másik. Ezt nevezi maga boldogságnak?

Nem tudtam felelni. Én, az izgatott napok hányódó-vetődő fia, aki folyton megújuló bizonytalanságok, kevés örömei és zaklatott veszedelmek közt hajszolok, magam se tudom mit, nem tudtam erre felelni. Az asszony pedig fanyar mosollyal várta a választ. De hiába várta és ezért folytatta tovább:

— Néha magam is azt hiszem, hogy ez a boldogság. S vitázom magammal, hogy én, egyedül csak én vagyok a hibás. Mert mit kívánhatnék egyebet? És mégis, várok valamit. Vagy valakit. Mit tudom én? Férjem van és én mégis valakit várok, aki újra ragyogó, meleg színekbe varázsolja át körülöttem a világot. Olyannak, mint régen láttam, gyakran egész váratlanul felbredt bennem a hit, hogy kell valahol lenni egy férfinak, aki meg tudja csinálni ezt a csodát. S ilyenkor, ha az a jó ember, aki a férjem, megsajnál, s megkérdi, mi bánt? Azt felelem neki: Semmi barátom! Megkérdezi: boldog

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁTSZERÉSZ, VÉSŐK. Legnagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
chinai ezüst raktár.

és kulturájának ápolásán kívül *többet mer*: az a magyar állam részéről ki-
méltre nem számíthat. Annak a fejét
nemcsak be kell törni, azt össze kell
törni, gúzsba kell kötni, s víz alatt
kell tartani, hogy a víz alatt vett lé-
lekzetből éljen meg! Éljen meg: ha
tud! Hanem ember kellene ahhoz,
ember!

Dr. Mayer Emil.

Minden halál, — bár kérhetetlen logikája
a létnek, — tragikus.

Tudjuk, hogy a halál a legnagyobb de-
mokrata egyszer megérint bennünket csont-
karja fagyasztó érintésével s végünk van;
mégis lesújtva a csapás sulyától, kábultan
állunk a nyitott sir előtt.

Tudjuk, hogy ez a vég, tudjuk, hogy der-
mesztő tél követi a virágos tavaszt s a gyü-
mölcstermő nyarat, mégis jajszó és sirám
bug a koporsó fölött és könnyár jelöli utja
nyomát.

Ha az életerő kiég az emberben s mint
tulérett gyümölcs hull vissza a porba, ha el-
végezte hivatását a földön, még akkor is fájó
panasszal szólunk: miért hagytál itt bennün-
ket, miért nem éltél tovább? Hát most mit
mondjunk, amikor egy bevégtetlen életet ölel
magához a föld? Amikor az elhunyt maga a
jövendő, a teljesítenetlen ígért volt?

Alig néhány napja beszélünk vele. A
boldog emberek meglepedettségével mondta
nekünk: „Uj pálya, új élet nyílt meg előttem.
És nem a küzdelem, hanem a csendes nyugodt
derű int felém. Lemondtam az ifjúkor dőre
álmaimról s boldog vagyok, hogy nyugodt,
csendes révbe érkeztem.“

És most, a mikor fájó szívvel borulunk a
mi néhai jó Dr. Mayer Emilünk koporsójára,
kifakadó fájdalommal ismétljük utolsó mon-
dását: révbe, csendes, nyugodt révbe érke-
zett...

Bucsuzzunk hát.

Pihenj a révben, a hova hulló levelek
módjára egymásután mi is követni fogunk!
Isten veled Dr. Mayer Emil!
Emil, Isten veled! N — cel.

vagy? Azt felelem: nagyon boldog. S szerelmes
csókra nyujtom az ajkamat. Talán azt remélem,
hát ha ez a csók teszi meg a csodát? De a csoda
elmarad. Sirni szeretnék, De mosolygok. Aljasság
ez! Aljas hazugság!

I.

Ezeket mondta a nő, és minden szava meg-
rezegtetta az idegszállimat. Mert azt, amiről ő
panaszkodott, én is érzem. Hiabavaló, meddő
vergődés ez. Megrontó fátuma azoknak, akiknek
rossz sorsuk adatott.

— Bolondság! — magyarázta nekem azu-
tán, egy atyai barátom, akit szintén láttam. —
Nem vagy reális ember! Fiu, benneteket megront
a túltengő fantázia. Behunyt szemmel jártok az
életben s álmokat láttok, azokat vizsgáljátok,
azokat áhitjátok. Láttál te már olyan embert, aki
megfogta azt, amit tegnap álmodott? Reális,
becsületes életmód. Ez az, barátom! S ezen az
uton az ugynevezett boldogságot feltalálni soha-
sem késő. Elűzni magunktól a levegőben gyökerező
vágyakat. S okosan kielégíteni az étellel járó
ösztönöket. Ez az élet titka. Látod: én már nem
voltam fiatal legény. Az ifjúságdm abban telt el,
hogy biztos, nyugodalmas pozíciót csináljak ma-
gammal. Hála istennek, sikerült! Akkor azután
kiválasztottam magamnak egy nőt, aki elég
komolynek, jóra valónak látszott s megházasodtam.
Te nem tudtál erről? Nos: Most házias ember
vagyok, gondok nem bántanak, a feleségemmel
kölcsonösen a magunk kötelességét, fellengző
álmok, csalóka fantomok nem zavarnak egyikün-
ket sem s boldogok vagyunk. Mondhatom, hogy
nagyon boldogok. Hogy okulj és megtérj, javit-
hatatlan hóborstos, magammal viszlek s megmu-
tatom neked, milyen egy igazán boldog családi kör.
II.

Vitt.

S elégedett, jókedvű atyai barátom otthoná-
ban ott kaptam a halavány arcú, szomorú szemű
fiatal asszonyt.

A munkások felvonulása.

A mai kormányzati rendszer és a jogok.

Elmaradt általános sztrájk.

Ujvidék munkásságának vasárnap ünnepe
volt. A nemzetközi szociáldemokrata párt egyik
fővezére: *Bokányi Dezső*, aki a Kristóffi-
aerában bizonyos szomorú „hirességre“ tett
szert, Ujvidékre jött, hogy városunk munkás-
sága előtt kifejtse jól ismert nézeteit és hir-
desse a „világot megszabadító nemzetközi
forradalmi szocializmus“ egyedül boldogító és
üdvözítő tanait.

A népgyűlés lefolyásáról külön cikkben
számolunk be. E helyütt csak a szociáldemo-
krata párt által rendezett *fáklyásmenet* ügyé-
vel akarunk foglalkozni, mely kis hija, hogy
*Ujvidék munkásságát általános sztrájkba
nem kergette.*

A szociáldemokrata párt vezetősége ne-
vében *Zsivánovits Gábor* párttitkár és még
néhányan vasárnap délutánra *népgyűlést* hir-
dettek, melyen *Bokányi Dezső* is megjelent.
A rendőrkapitányság a népgyűlés megtartását
engedélyezte, de a Bokányi Dezső fogadtatása
alkalmából rendezendő fáklyásmenetet betil-
totta. A *Határőr* csütörtöki számában már
megírta, hogy a szocialisták ezt a határozatot
meg fogják felebbezni. Így is történt. A feleb-
bezéssel a szombat délelőtt 11 órakor tartott
tanácsülés foglalkozott és a következő végha-
tározatot hozta:

„22119/kig. 1907. sz. Tárgy: Lampionos
felvonulás és fáklyásmenet. Véghatározat:
A városi rendőrkapitányságnak 5572/kapt.
1907. számú véghatározatának megfelelően
részre *annyiban változtatik meg*, hogy a
vasuti állomástól az Erzsébet szállodáig
történő felvonulás azzal engedtetik meg,
hogy a felvonulás *négyes sorokban és nem
fáklyák, hanem csak lampionok vitele mel-
lett engedélyeztetik.* Indokolás: A rendőrk-
apitányság határozatának a felvonulásra
vonatkozó részében meg kellett változtatni,
mert a tanács nem fogadta el elég alapos
indoknak, hogy a felvonulás nem célszerű
és nem időszerű. Minthogy tehát semmi
tárgyilag ok fenn nem forog, mely a fel-
vonulás megtiltását indokolná és mert a
mai kormányzati rendszernek épen az a
fő erőssége, hogy Magyarország minden
polgárának alkotmányos jogait tehát a
gyűlékezés és felvonulás jogát is tiszte-
letben tartja, a kért felvonulással pedig
a közrend, közbiztonság ezidőszert veszé-
lyeztetve nincs, ezért a felvonulást engedé-
lyezni kellett. A felvonulásra szolgáló utcá-
nak szűk méretére és az abban levő néhány
nádfedelű ház tűzveszélyes voltára tekin-
tetlen nem fáklyák, hanem lampionok hasz-
nálata és négyes sorokban felvonulás volt
csak engedélyezhető. Miről az összes iratok
kapcsán a városi rendőrkapitányság értesít-
tetik. Ujvidék szab. kir. város tanácsa 1907.
évi augusztus 31. üléséből. (P. H.) Szalay
s. k., kir. tanácsos, polgármester.“

A munkások vezetői izgatottan várták a
tanács döntését, mert a szociáldemokrata párt
helyiségében péntek este tartott élénken látog-
tatott és lelkes hangulatban lefolyt *nagygyű-
lésükön egyhangú határozattal kimondták,
hogy amennyiben a városi tanács a fáklyás-
menet megtartását nem engedélyezné, úgy
szombat délelőtt valamennyien leteszik a szer-
számot és általános sztrájkba lépnek.*

Szombat déli 12 óra volt a döntés fenn-
tartva. Már szombat délelőtt a nyomdáknak
öles falragaszokat szedtek, amelyeken a párt-
vezetőség a székesfehérvári recept szerint
felszólítja a munkásokat, hogy *tegyék le a
szerszámokat.* Általános sztrájkba akarták a
munkásságot kergetni, amely a pártvezetőség
ezen kívánságának teljesítésétől cseppet sem
irtózkodott.

De a délelőtti tanácsülés határozata meg-
váltotta a helyzetet. Az engedélyt megkap-
ták és az általános sztrájk ennek folytán
elmaradt.

Ehez akarunk néhány megjegyzést fűzni.
*Mi határozottan és minden habozás nélkül
feltétlenül okosnak, törvényesnek, igazságos-*

*nak és méltányosnak tartjuk a tanács hatá-
rozatát.*

Ha meg van engedve az ugynevezett
„polgári“ pártoknak, hogy vezéreiket, képvisel-
előjüket égő fáklyák fénye mellett üdvözöl-
hessék, *úgy törvénytelen, igazságtalan, méltá-
nyiatlan volna a munkásokat ezen jogtól
megfosztani.* Nekik épúgy meg van engedve
vezérüket óvációban részesíteni, mint tette
azt a függetlenségi párt és tették azt más
pártok. Ez egy másodpercig sem lehet kétsé-
ges. És helyrehozhatlan csorba esett volna a
jogokon, — amelyben Magyarországon egy-
formán kell mindenkinek részesülnie, — ha
ezt nekik megtiltották volna.

A rendőrség betiltó határozatának indo-
kolása nem állhat meg. Rendőri, közbiztonsági
szempontok vezethették a rendőrséget, tán
nem látott elég biztosítékot a fáklyásmenet
békés lefolyásában — és ez esetben, de csak
ez esetben, de csak ez egyetlen esetben meg
tudjuk érteni.

A városi tanács az igazság felbillent mér-
legét igazította helyre, amikor a polgárság
ezen jogát tiszteletben tartotta. Jöhet idő, a
mikor mi újra *ellenzéken* leszünk és nem-e
fájna nekünk, nem-e lázadna fel a jogérző-
künk, ha a mi Isten és emberek előtt jogos
ünnepünket megzavarnák, betiltanák? *Aki a
jogokért harcol*, — amint teszi ezt a negyven-
nyolcas párt, — *az tisztelje is a mások jogait.*

Ez a mi jelszavunk, de jelszava a szociá-
listáknak is! Álljunk azonban itt egy kissé meg!

Emlékebe idézzük az ujvidéki szocialis-
táknak, hogy *ők a mások jogait gyakran nem
respektálják.* Emlékebe idézzük a mintegy
három év előtt rendezett népgyűlésünket, melyet
ők megzavartak, nem tartva tiszteletben
a *szólszójogot.* Emlékebe idézzük az ujvidéki
szocialistáknak, hogy amikor nemrég a *Határőr*
a munkásokat boldogító vezérekről irt egy
cikket, emiatt durván megtámadtak és *meg-
veréssel* fenyegettek, szedőinket pedig, kik
cikkünket kiszedték, terrorizálták és felelősségre
vonták. Tették ezt pedig azért, mert velük
azt mertük tenni, amit pártasajtójuk: a *Nép-
szava* mindennap, azonban sokszor *durván*
tett meg, hogy *szabad véleményünket sza-
badon* akartuk megmondani. Ezt a jogunktól
terrorizmussal meg akartak fosztani.

A jog nekem is jog, neked is! Nekem
épúgy, mint neked. Ezt ne felejtsek el ők sem.

Még egyet! Láthatják a szocialisták, hogy
a *mai kormányzati rendszernek főerőssége,
hogy Magyarországon minden polgárának alkot-
mányos jogait tiszteletben tartja.*

És ameddig ez a kormányzati rendszer
megmarad és ameddig annak jogokat tisztelő
olyan képviselője lesz Ujvidéken, mint *Balla
Aladár* főispán, addig jogtisrásról, üldözésről
beszélni még a szocialisták sem beszélnek.

Pedig azoknak ez a kedvenc tárgyuk!

Bokányi Ujvidéken.

A social - demokraták vezére: Bokányi
Dezső vasárnap megjelent ujvidéki elvtársai
között, hogy a párt terveiről s politikai maga-
tartásáról nyilatkozzék.

Bokányi — és ez dicséretére legyen mond-
va, mindvégig megtartotta a higgadt és tárgyil-
agos hangot.

Beszédjének éle főleg a néppárt ellen irá-
nyult, melyet a mostan uralkodó pártok rossz
szellemének tart.

Szerinte a koalíció lebecsülte az osztrákok
erejét, a midőn a népnek a programjában
foglalt nemzeti követések megvalósítását ígérte.

De a szocialisták nem törődnek a többi
pontokkal, Legfontosabb, legégetőbb kérdé-
nek tartják az általános és titkos választói jog
megnyirbálatlanul való törvénybe iktatását.

Bokányi beszédében főleg ezt a kérdést
fejtegeti s végeredményében megfújja a harci
riadót: Vagy porondra hozzák s elfogadják az
általános titkos választási jogot, vagy az összes
szervezett munkásság kimondja a passiv resis-
tenciát és sztrájkba lép.

Hivei nagy lelkesedéssel fogadták a közel
két óráig tartó beszédet, melyet Zsivánovits
Gábor ujvidéki párttitkár tolmácsolt a szerb
ajku hallgatónak.

Ha nem is ingyen, de mégis jól és olcsón akar vásárolni, úgy ne mulassza el **STEINER GYULA** férfi- és női divatruházát az „Arany almához”-hoz, Ujvidéken, Fő-utca 19. sz. alatt („Müdlingi cipőgyár” raktárával szemben,) megtekinteni, ahol is az összes szakmába vágó elkek, u. m.: férfi- és női-fehérműk, nap- és esernyők, harisnyák, nyakkendők, bőr- és szövött-keztük, csipkék, szallagok, női-kézimunkák és kézimunka-kellékek stb. a legnagyobb választékban kaphatók.

Közös konyha Ujvidéken.

Az élelmi szerek egyre fokozódó drágasága és a cselédmizériák szükségessé tették, hogy a nagybecskereki, temesvári, aradi stb. közös konyhák mintájára, Ujvidéken is lépések tétessenek a közös konyha megalakítása érdekében. Szeptember 1-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor nagyszámú megjelentek előtt a városháza kis tanácstermében volt az első értekezlet, a mikor Dr. Deák Imre kerületi tisztí orvos ismertette a kollektív háztartás előnyeit. Eleinte a közös konyha eszméjét idegenkedéssel fogadták, mert benne a családi tűzhely melegének és a családi tűzhely körül kialakuló kedves bizalmasságnak kiölését látták. Belátták azonban, hogy ma-holnap ez az egyetlen módja annak, hogy a nem nagy jövedelmű középosztály megfelelően és olcsón táplálkozzék, s így megbarátkoztak a kollektív háztartás eszméjével. Mert a társadalom haladása is az emberi munka növekvő kollektivitásán alapszik. Az erők egyesítése, az egyesült erő az embereket oly munka elvégzésére képesíti, melyet egyedül teljesíteni képtelenek. *A kollektív háztartás is ilyen egybekapcsolás az erőknek!* A háztartási munkához, ha központba terelítik, sokkal kevesebb egyének sokkal rövidebb munkája szükséges: a hol ma 40 gazdasszony 40 háztartásban legalább 40 cseléddel majdnem egész idejét a háztartásra szenteli, ott az erők egyesülése ugyanazt a munkát kevesebb költséggel sokkal rövidebb idő alatt végzi és a családok egyesülése nem jelenti a bizalmas otthoni kör zárt bensőségének megbontását, a mitől talán sokan félnek, hanem jelenti a háztartás eddig követelt módszerének üdvös megváltoztatását. — A közös háztartás céljára egy 4—6 szobás lakás és tágas udvari helyiség volna szükséges. A háztartást egy gazdasszony vezetné több szakácsné segítségével. A háztartás egyelőre 60 porcióna rendezetné be, mely porciónak (a mi két személynek elegendő!) ára 60—70 koronára tervezeték. Az ételeket egyenlő nagyságú edényekben az egyes családok déli 12—2 óra illetve este 7—8 óra között maguk szállíttatnák haza. Az ebéd 4—5, a vacsora 2 fogásból, zamatos, családiasan elkészített ételekből fog állni. Az elkészítésének tisztaságára és ellenőrzésére minden nap más-más hölgy fog felügyelni, illetve napbiztosként működni. Az edények tisztán tartását szintén a közös konyha fogja végezni. A szükséges edények és egyéb eszközök beszerzésére beiratási díjként 10—20 korona lesz befizetendő.

Ezen ismertetést többek hozzászólása után a megjelentek nagy lelkesedéssel fogadták és a közös konyha megalakítását egyhangúlag mondták ki.

A megfelelő lakás keresésére dr. Balázs Ignácot és Geisler Józsefet kérték fel. A közös háztartás ideiglenes vezetőségét is megválasztották. Elnök: Dr. Deák Imre; titkár: Gábor Zsigmond; pénztárnok: Bozsenik Béla; 4-tagú (2 férfi és 2 nő) választmány: Dr. Wagner Károly és Medgyessy Ferenc és két kijelölendő hölgy.

A bizottságok jelentésének beérkezése után az alakuló közgyűlés lesz megtartva és a közös háztartás f. évi október 1-én kezdi meg működését.

Az ügy iránt érdeklődők jelentkezés végett Gábor Zsigmond titkárhoz (Ujvidéki takarékpénztár) forduljanak, aki a szükséges felvilágosításokat készséggel megadja és a jelentkezéseket felveszi.

Védekezés a lépfene ellen.

A földmivelésügyi miniszter leirata.

A földmivelésügyi ministerium leiratot intézett városunk tanácsához, melyben a lépfene elterjedését és annak okait konstatálja, s utasítja az illető közegeket, hogy miként lehet

célszerűen az említett sok kárt okozó és manapság, — sajnos, — igen gyakori állatbetegség ellen védekezni. A leirat így hangzik:

M. Kir. Földmivelésügyi Miniszter.

A lépfene a vármegye területén a házi állatok között az idén is nagyobb mérvet öltött. Ennek oka a hozzám beérkezett jelentések szerint főleg abban rejlik, hogy a betegség elleni védekező eljárások a közönség előtt vagy ismeretlenek, vagy pedig nem a megérdemelt figyelemben részesítik.

Az állattartó közönség általánoságban még jelenleg is azon hitben él, hogy a betegség ellen való védekezés teljesen sikertelen és eredménytelen, miért is az elrendelt óvintézkedések célszerűségét be nem látva, azt nem csak, hogy be nem tartja; de annak sikeres foganatosítása elé akadályokat gördít.

Különösen a betegülési esetek bejelentése valamint a hullák eltakarítása körül merülnek fel a leggyakoribb visszaélések. Számtalan eset igazolja, hogy a fertőző betegségben elhullott állatok felületes eltakarítása folytán az idővel felszínre kerülő hullarészek még évek múlva is fertőzőképesek.

Sok esetben a kóbor ebek által kiasott hullarészek a legelőre hurcolva, ott azt befertőzik, miáltal sok esetben tömeges elhullások idézhetnek elő.

A betegség elleni hathatós védekezés szempontjából még kiváló figyelmet érdemel a lépfene elleni védőoltás.

A bebizonyultan fertőzött helyeken a betegség iránt fogékony állatállományok évről-évre történt következetes védőoltásával az elhullások a minimumra redukálhatók, sőt teljesen megszüntethetők.

Különösen a hatóságoknak és azok szakközegeinek képezi kiválóan fontos feladatát, hogy a közönséget a fentiekre nézve minden egyes kinalkozó alkalommal megfelelő módon kioktassák, mert csak ily módon remélhető, hogy a közönség a hatósági intézkedések hasznosságát belátva azt a saját magán érdeke szempontjából is üdvöské elismerve pontosan betartja s így ezek sikerét előmozdítja.

Felhívom tehát alispán urat, hogy a fentiek értelmében alantás hatóságait és közegeit megfelelő eljárásra utasítván oda törekedjék, hogy az állattartó közönségnek a betegség fellelése és az ellene történt védekezés tekintetében meglévő téves fogalmai helyes utra tereltesse.

Figyelmeztessék az alantás hatóságok a közönséget arra is, hogy a lépfene marha husának elfogyasztása vagy bőrének lehuzása és feldarabolása az illetőkre komoly veszéllyel jár s minden ily művelet a törvény teljes szigorával büntetettik.

Budapest, 1907. évi augusztus hó 25-én.

A miniszter megbízásából: Csabay s. k. ministeri tanácsos.

A másolat hitelül:

Pázmány,
s. hiv. igazgató.

HIREK.

Szerkesztőnk szabadságon. Mayer József, lapunk felelős szerkesztője vasárnap néhány napi tartózkodásra városunkból elutazott.

Végzetes szerencsétlenség. Temesvárról jött telefonértesítés szerint Mayer Imre helybeli nagyszállodatulajdonosnak fia, lapunk felelős szerkesztőjének testvérbátyja, Dr. Mayer Emil m. kir. posta- és távirdafogalmazó az ottani „Koronaherceg” szállodában a liftről leesett és meghalt. A szerencsétlenség híre mélyen sujtotta a korán elhunytak gyászától megtört családját, s az egész városban meleg részvétet keltett.

Tűz Hétfőn, e hó 2-án éjjel fél 12 óra tájban a helybeli Fesch és Vermes cég üzlet-helyiségében tűz ütött ki, melynek indító oka minden valószínűség szerint az volt, hogy patkányok gyufák fejét rágcsálva, azokat felgyújtották. A kár nagysága mindeddig ismeretlen.

Személyi hírek. Dr. Balla Aladár, városunk főispánja e hó 2-án reggel hivatalos teendőinek elintézése végett Budapestre utazott, honnan 2—3 nap múlva fog visszatérni. — Demetrovits Vladimir dr. rendőrfőkapitány Perlaszon töltött szabadságát szombaton egy napra megszakította és vasárnap délutánig hivatalos ügyben Ujvidéken időzött. — Biró Sándor főispáni titkár vasárnap négy heti szabadságra ment. — Balassa Henrik, az ujjvidéki Takarékpénztár Rsztsz vezérigazgatója vasárnap délben hat heti Payerbachban töltött üdülés után Ujvidékre visszaérkezett. Az intézet vezetését hétfőn újból átvette.

Eltűnt lószerszám. Erdős József földmives e hó 2-án éjjel betért a Kopolovics-féle sörcsarnokba egy kis itókára, s midőn onnan kijött, igen kellemetlen meglepetéssel tapasztalta, hogy a lovakról a lószerszámot valaki elemelte. Jelentést tett a rendőrségen, mely megindította a nyomozást. A tettes mindezt ideig ismeretlen.

Meglopott cigány. Fán Sándor helyben lakó, cigány feljelentést tett a rendőrségen, mely szerint ő e hó 31-én este Szalanszki Ferencz és Balog Mária társaságában vig pálinkázásba fogtak, mely reggelig eltartott, s melynek végeredményeként mindannyian alaposan be voltak rugva. Reggel azután Fán észrevette, hogy pénztárcája, melyben 220 korona készpénz volt, nyomtalanul eltűnt. Elpanaszolta ezt fának, Fán Momcsillónak, ki keresni kezdte az eltűnt erszényt. Keresés közben pedig legnagyobb csodálkozására észrevette, hogy az ő szobájának ablakai beverve, a szobában pedig a holmifélék a legnagyobb rendetlenségben vannak, azonkívül egy ezüstgombos mellény hiányzik, a padlón pedig ott van az elvesztett pénztárca, — természetesen üresen. A lopás gyanúja Fán mostohafára Ivanovics Fán László Szvetozárra esett, ki már saját apját is több ízben meglopta.

Elhalasztott városi közgyűlés. A városi szabályrendelet értelmében a költségeloirányzatot minden év szeptember első felében szokták tárgyalni, de az idén a költségvetés némi késedelmet szenvedett, amennyiben a városi mérnökök nyugdíjaztatása folytán a költségeloirányzat összeállítására nagyobb nehézségekbe ütközött. A költségvetési közgyűlést ennek folytán szeptember hó végén, valószínűleg szeptember utolsó csütörtökjén tartják meg.

Szerb árvaház Ujvidéken. A „Szerb Matrica” tudvalevőleg megvette a várostól a Hán teret, hogy ott egy monumentáló épületet emeljen, amelyben a szerb árvaházat fogja elhelyezni. Az építkezést, amint értesültünk, jövő év tavaszán már meg is kezdik.

Talált kerékpár. A Dániel-utcában a másodikáról harmadikára virradó éjjel egy kerékpárt találtak. A tulajdonjogát beigazolni képes birtokos a rendőrségen átvetheti.

Az ujjvidéki textilgyár. A Gasner János és Társai vörösféjtőgyárában a kibővítési munkálatok szépen haladnak. Három 21 méter hosszú kétemeletes épület már legközelebb tető alá kerül. Az épületek Shedtétóval láttatnak el.

Egyházmegyei közgyűlés. Az alsóbaranyai bácsi ev. ref. egyházmegyének Ujvidéken a református templomban két napig tartott közgyűlése véget ért Cseh Ervin leköszönt a világi eloökségről, helyette Kozma László zombori ügyvédet választották meg. Cseh 4000 koronás alapítványt tett. A közgyűlés több fegyelmi ügyben ítélkezett, köztük Szigeti Bálint babarcai lelkész hivatalvesztésre ítéltek. Ez bánatában a Dunába ugrott, de kimentették s az örültek házába szállították, mert az örültség jelei rég mutatkoztak nála.

Villandék mindenkinek tartoznak. A Villand cirkusz nemcsak Ujvidéken maradt fűnek-fának adós, hanem így csináltak ők mindenütt. A szabadkai „Függetlenség” a következőket írja:

„Villandék megszöktek. A híres Villand cirkusznak, mely egy pár nap óta városunkban működik, igen rosszul mehetett az üzlete,

mert amint ma halljuk, Villandék — bucsut sem mondva — Szabadkáról az éjjel megugrottak. Többen panaszkodnak, hogy a társulat adósságot hagyott hátra. Villandéknak oly nagy a befektetése és napi kiadása, hogy Szabadkán még a nagy belépő díj mellett sem tudott sokáig fönállani. Tehát ott is, nemcsak nálunk.

A „Bácsmege” sztrájkja. Mint értesülünk, a „Bácsmege” nyomdászemélyzete sztrájkba lépett. Emiatt egyidőre a lap meg nem jelenik

Megyei tanítóegyesületi gyűlés. F. hó 8. és 9-ikére tervezett tanítóegyesületi gyűlés megtartása közbejött akadályok miatt 22-ikére halasztott. A vasárnap délután gyűlésező előkészítő bizottság már most végleg megállapította a megyei tanítóegyesületi tanács részletes programját s mindenképen gondoskodott róla, hogy az impozáns legyen s a vendégek jól érezzék magukat városunkban.

Beiratás a leányiskolában. Az ujvidéki áll. polg. leányiskola igazgatósága ezennel hírül adja, hogy az 1907—8. tanévre szóló beiratások f. é. sept. 3—6. napokon, d. e. 9—12-ig és d. u. 3—4-ig fognak megtartatni és pedig szept. 3-án az I. sept. 4-én a II. sept. 5-én a III. és sept. 6-án a IV. osztály növendékei nyerne felvételt. A kézimunka-tanfolyamra is ugyanezen napokon lehet iratkozni. A javító-vizsgálatok ideje sept. 2-án d. u. 2 órára tüzetik ki. Beiratkozáshoz elhozandó a születési, iskolai és áltási bizonyítvány, ezek hiányában nem eszközöltetik a felvétel-tandijért vagy valamely tantárgy aluli felmentésért leendő folyamodás esetén pedig a kellően felszerelt folyamodvány (szegénységi vagy orvosi bizonyítvánnyal felszerelve.) Tandij gyanánt fizetnek a polg. isk. tanulók egyszerre 18.30 K-t vagy I. félévre 12.30 K-t, II. félévre febr. 1-én 6 K-át. Folyamodó tanulók fizetnek 6.30 K-t mindössze. A kézimunka-tanfolyamra jelentkezők fizetnek 6 K felvételi díjat és havi 4 K tandiját, félévenként előre. A francia tanfolyamon havi 2 K-t, a zongora-tanfolyamon heti 3 óráért havi 12 K-t fizetnek a tanulók mindkét tárgyból kötelezettenek vizsgálatra. Szerb leánykák kedvéért külön magyar-tanfolyam is rendeztetik be, havi 2 K tandij-fizetéssel. A kézimunka-tanfolyamban a gép-és gyorsírásnak, divatárú-munkának, bársonyvasalásnak és a csipkepar tanításának bevezetése tervezetik. Minden ügyben a beiratkozás idején szívesen nyújt felvilágosítást az intézet igazgatósága.

Névmagyarosítás. Kohn Vilmos ujvidéki lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel „Kárpát”-ra magyarosította.

Hatvanhárom százalék pótdadó lesz. Szombat délután 1/4 órakor tárgyalta a költségvetési bizottság Szalay Lajos, kir. tanácsos, polgármester elnökelete alatt, Krón Richárd és Mayer József, törvh. biz. tagok Tapavica György dr. gazdasági tanácsos, Náray Talamér, főszámvevő és a jegyzőkönyvet vezető Lákits János, városi aljegyző részvételével Ujvidék város 1908-ik évre szóló költségelőirányzatért. Az előadó Náray Talamér főszámvevő előterjesztette a költségvetést, amelyet a városi tanács he- teken át tárgyal. Tételről-tételre menve a bizottság a költségvetést elfogadta. Eszerint 1.142.305.70 korona kiadással szemben 870.737.21 korona bevétel lesz. A hiány tehát 271.568.49 korona, ami 63% pótdadónak felel meg. A tavalyi pótdadó 72% volt és így az idei pótdadó, dacára, hogy teméntelen apró-cseprő új beruházáson kívül az egymillios kölcsön amortizációs összege is be van tudva, kilenc százalékkal kedvezőbb, mint a tavalyi. — Minden dicséretnél szebben szól ez az eredmény, amely újabb tanúságtétele annak, hogy az új rendszer alkot és mindennek dacára könnyít a polgárság terhén.

Tolvaj cselédleány.

5 hónap óta lopkodott gazdájánál

Két másik gazdáját is meglopta.

Egy hűtelen cselédleány vétkes manipulációról rántotta le a leplet a hó 2-án a veletlen, ezen legnagyobb detektivje a világnak. Öt hónap óta lopkodott gazdája, Scheer Fülöp helybeli kereskedőnek üzletéből fehérneműket, szalagokat, csipkéket, nap- és esernyőket és más efajta dolgokat, midőn végre sikerült leleplezni bűncselekményét abban a pillanatban, mikor még csak egy nap választotta el attól, hogy szolgálatát Scheernél elhagyja.

Az elvetemült leány neve Avramov Éva, s orgazdái: mostoha apja: Dungserszki Dániel és a leány édes anyja voltak. Úzelmeit úgy sikerült csak leleplezni, hogy egy barátnője gyanút fogott ellene s ezen gyanuját a tolvaj gazdájának Géza nevű fiával közölte, ki azután a dolognak utána járt, s meglepő eredményekre jutott.

Az eset következőképen történt: egyik barátnőjének egy csomagot adott azon kéréssel, hogy azt mostohaatyjának illetőleg anyjának Duna-utca 21/B számú lakásába vigye el, és hozzátette, hogy még van a pincében 4 üveg paradicsom, melyek később szintén ugyanoda el kell vinni. Szolgálati fejében ígért a leánynak egy szép kendőt kinek azonban a dolog szegyet ütött a fejébe, s elárulta Scheer Gézának, ki nyomban faggatni kezdte a tolvaj szolgálatot. Ez bevallotta tettét, és térdenállva kegyelemért könyörgött, amit azonban a csunyán megloptak nem voltak hajlandók megadni. A cseléd azután elmondotta, hogy hazavitte a lopott dolgokat, mire Scheerék a rendőrség közbejöttével szüleinél házkutatást tartottak, hol a Scheeréktől lopott holmij kívül még oly dolgok is voltak, melyeket Zwibachéknál, illetőleg Malitséknál lopkodott össze abban az időben, mikor náluk szolgált. Scheerék állítása szerint, mióta csak ott van a leány, kinek felmondása egy nappal a rajtacsipés után járt volna le, a házból minden nap eltűnt 1—2 csirke. Szülei tagadják, hogy az egész dologról csak valamit is tudnának, mindennek dacára azonban a derék családot a rendőrségen atyai gondozás alá vették.

A tolvaj szolgáló-leány öt hónap óta volt Scheeréknél, mely idő alatt körülbelül 240 korona értékű dolgokat lopkodott össze.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.

Felolós szerkesztő: Mayer József.

Társzerkesztő: Medvetzky Imre dr.

Helyiség

változtatás.

A Wagner-féle ház átépítése miatt a helybeli piacon 1861 óta fennálló könyvkereskedésemet f. évi február hó elején a Futtakl- utca (II. Rákóczi Ferenc-út) 12. száma alatt levő saját házamba helyeztem át.

Ez alkalommal ajánlom a mélyen tisztelt közönségnek gazdagon felszerelt raktáromat, ugymint: könyveket, levél-, író- és rajzpap- rokat, irodal és rajzfelszereléseket, üzleti köny- veket, noteszeket fényképező cikkeket, a leg- szolidabb árakon.

Kiváló tisztelettel

Herger Ágoston.

Nyomatott Hirschenhauser Benó könyvnyomdájában Ujvidéken.

810. szám.

1907. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az Ujvidéki kir. járásbíróságnak 1907. évi V. 965 számú végzése következtében Dr. Bruck Benó Ujvidéki ügyvéd által képviselt Flesch és Vermes Ujvidéki cég javára Holraih Károly és ifju Holraih Károly ujvidéki lakosok ellen 600 K, s jár. erejéig 1907 évi június hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 784 kor. 80 fillerre becsült következő ingóságok, u. m: szobabu- torock, holti állványok, fűszer és rövid árúk és egy Nicel ló szerszám nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbi- róság 1907. évi V. 965/4 számú végzése folytán 600 K — fill. tőkekövetelés. ennek 1907. évi június hó 9. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 112 kor. 50 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, végrehajtást szenvedő lakásán Ujvidéken le- endő megtartására 1907. évi szeptember hó 7-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitéltetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Titel 1907. évi aug. hó 24. napján.

Basch Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

Hirdetmény.

Őszi és téli ruhák,
Angol és francia toillettek,
Ujjasok, női köpenyek, konfekciók
és menyasszonyi kelengyék.

MAISON BRESSLAUER

női konfekciós termében készítettnek a legol- csóbb, legfinomabb és legelegánsabb kivitelben.
10—2. Ujvidék, Duna-utca 22.

TAKÁCS-féle gyomorsó

egyedüli biztos hatású szer makacs gyomorhajok- nál, ára 3 korona. — Nagy jóvedelem marad a gazda kezében, ha apró szárnyasai elhullását megakadályozza, ezt csak a

BAROMFI-TINKTURA

használatát által éri el, ára 90 fillér. — Kik sör- mör- bajban szenvednek, azok használják a

FOLYÉKONY ECETSZAPPANT,

amely kitűnő gyógyszernek bizonyult számos esetben K 120

Takács István „Mátyás Király” gyógytár

CINKOTA. (Budapest mellett).

64. 16—4

Répa-Mag

óvári, obendorfi ekendorg javított óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogú tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland-china

Magyar-bikák

kan- mala- cok, Pekingi gácsérok. Lámpanélküli költőgépek Pekingi kacsa-, emdei lud-, fehér és fekete Orpington toljásokra elő- jegyzéseket elfogad

gróf TELEKI ÁRVÉD

drassói uradalmi intézősége. u. p. Koczka.